

kalseva hetki, viimeinen ponnistus, ei hän voinut olla menemättä lähelle taistelupaikkaa, paremmin nähdäkseen, mikä on lopputulos, kenelle tulee voitto! Vaan kun taistelu taukosi, ei mummo kuulunutkaan kotiin palaavaksi. Silloin oli nuorempi nainen lähtenyt lasten kanssa häntä etsimään. Niin he olivat lähteneet silloinkin, kun isä oli ollut rintamalla..... Jonne hän myös jäi. Nyt he jo saapuivat toisten luo, vaan ei näkynyt mummoa heidän joukossaan. Ht kyselivät, olko kukaan nähnyt mummoa, vaan ei oltu nähty. Nyt kääntyivät he sairaanhoitajien puoleen kysyen, josko niiden haavottuneiden joukossa, jotka oli viety jo pois, olisi ollut hyvin vanhaa nainsta, vaan saivat nytkin kieltävän vastauksen. Mitä enää oli jäljellä haavottuneista, niitä he tarkastivat, sillä useimmat henkilöt olivat varmoja siitä, että mummo olisi ottanut osaa taisteluun juuri kun oli käännekohta kysymyksessä. Kun he eivät löytäneet mummoa jäljellä olevien haavottuneiden joukosta, ryhtyivät he tarkastamaan kuolleita, joita olkin suuret rökkiöt. Nyt kävi etsiminen vaikeaksi, sillä useat olivat niin pahoin silpoutuneet, että niistä oli vaikea saada selvää, kuka kukin oli ollut. Kuitenkin he huolellisesti tarkastivat jokaisen ruumiin ja jokaisen läjän, vaan tuloksetta. Kuitenkin tuolla huukan etäällä vielä näkyi olevan joitain ruumiita. Ne ovat nähtävästi viimeisimpien rivissä olleiden ruumiita. Niitä vielä on tarkastettava, huomauttaa joku joukosta. Ellei sieltä löydy, on hän mahdollisesti joutunut vangiksi tai saanut surmansa jossain muualla. Kierrettien rientää joukko viimeisten ruumiiden luo ja alkaa tarkastella. Nyt on jo alkanut kuulua hiljaisia nyyhkytyksiäkin, sillä useammalta on ollut noissa edellisissä ruumisläjäisissä joltakin omaista, mutta kuitenkin osaa ottaen ovat seuranneet mukana vielä viimeistenkin luo. Siinä lepää hengetönä pitkä rivi miehiä ja naisia, ikäänkuin he olisivat kaikki kaatuneet yhdellä iskulla.

Näitä alkavat he nyt tarkastella ja mitä saivatkaan he nähdä. Viimeisenä rivin päässä lepäsi myös mummo, kivääri vierellä ja toinen käsi työnnettynä takin poveen. Avistaan jotain olevan hänen poveleaan, aukasivat he takin nappeja enempi paremmin nähdäkseen. Mitä kummaa..... mummon käsi oli lujassa puristuksessa käsikranaattin. Hän ehkä oli juuri ollut ottamassa sitä poveeltaan, heittääkseen sen vihollisten puolelle, vaan ei ollut ehtinytkään, sillä verihurtan murhaava kuula oli saavuttanut hänet ennemmin. Lapset, nähtyään mummon makaavan verissään, kävivät hiljaisiksi ja totisiksi, eivät puhuneet sanaakaan, eikä myöskään itkeneet. Känetönä he katselivat eteensä ja vihdoin läksivät kotiinsa.

Kotona lapset riisuivat kenkiä jalastaan pannakseen ne kuivamaan, sillä kengät olivat aivan märät. Märkinä ne olivat kevään lumen hyhmästä kuin myöskin lämpimän ihmisveren vuotamisesta. Lapset niitä katseltuaan yhtäkkiä huusivat äidille: Meidän kenkämme ovat punaisena verestä. Se on mummon verta! säesti toinen. Sitä ei saa millään ehdolla pestä pois, pidämme sen muistona mummosta ja siitä millä tavoin rikkaat ovat kohdelleet meitä köyhiä..... Kerran kun tulemme suuriksi, me kostamme! — Nyt ei ole meillä enää isää eikä mummoa. Äitiä tahdomme suojella! Koetaan kaikki, jotka nyt ovat jääneet orvoiksi, yhteen! Heidän tuluaan isommiksi me voitamme! Näin puhuivat lapset, asettuessaan levolle äitinsä kanssa.

Kun niin teette, se on oikein, lau-

sui äiti. Kauan ei toki ehkä tarvinnut odotella, kun taistelua uudelleen jatketaan ja jos minäkin olen silloin vielä elossa, käyn kanssanne taisteluun. Onhan meitä vielä kolme, vaikka kaksi joukostamme on poissakin.

Niin, me kostamme! todistivat lapset.

LURIUM, MICH.

Kesäinen tervehdys! Koska edellinen kirjeeni on sellannut minulle tuntemattomille tälle (mahdollisesti roskakorin), niin koetanpa uudemman kerran taas kirjoittaa, josko se osuisi oikeaan paikkaan, tai siihen, johon minä tätä tarkoitan, nimittäin Toverittaren palstoilla julaistavaksi.

Täälläkin runnataan mailman parannuspuhissa herkeämättä. Järjestön organiseraaja Lauri Brusila on ollut puhua paukuttamassa peljänä iltana ja voi sanoa, että puheet olivat sen arvoisia, että olisi niitä saanut olla kuulemassa suurilukuisempiin kuulijakuntiin. Mutta ei ole ollut kuin noin 50 vaiheelle ja vähempikin viime iltana. Kuparisaaren työväestö nukkuu, nukkuu kaikista kiristyksestä huolimatta sikeää välinpitämättömyyden unta. Vai oletteko todella niin tietoisia, etette tarvitse lisää oppia. Joko luulette olevanne keivollisia tulevaisuuden yhteiskuntaan sillä perustiedolla, mitä te omaatte nykyään? Minä epäilen sangen suuresti siitä. Jos me olemmekin joskus jotain lukeneet ja kuulleet, niin ei me milloinkaan opi kylliksi. Kun kehitys menee eteenpäin ja me emme voikaan sitä seurata, niin me jäämme tiepuoleen seisoa tölöttämään toisten kansakuntien marssissa eteenpäin yhteiskunnallisen kehityksen riemumarssissa.

Pysähtykääpä joskus ajattelemaan, mitä teidän rauhaanne sopii ja sisältää. Syventykää joskus ajattelemaan, miten valtavasti kaikkien maitten työväestö liikehtii, miten tuhatpäisenä joukkona työväki muualta päin rientää kuulemaan oman luokansa puhujia. Täällä saapuu kourallinen vain. Ne samat, jotka ovat aina ja jokapaikassa, missä jotain luulevat oppivansa. Ei se joukko koskaan motti, että ne puhuu samoja asioita, ne puhuu kuivia teorioita. Ne ovat tämän päivän työväestölle tärkeitä tietoja ja mieluisia tietoja. Koettakaa siis kun puhujia ensi kerran saapuu, tulla runsaslukuisemmin oppimaan ja nauttimaan tiedon hedelmää.

Lasten kesäkoulu alkaa Lauriumin osaston talolla elok. 23 päivä. Opettajana tulee toimimaan aluetoimikunnan valitsema henkilö Erland Upari. Koettakaa ohjata lapsenne tiedon lähteelle jokainen, kellä niitä on. Voitte itse saapua kuulemaan, että voitte olla varma, ettei niille mitään pahaa opeteta. Opetus luonnollisesti tapahtuu työväestön mailmankatosomusten valossa, sillä eihän meidän muuten olisi tätä koulua tarvinnut kustantakaan, jos olisimme tyytyneet vanhaan hapatukseen. Mutta lasten on tulevaisuus, heidän pitää kuulla muutakin kun isänmaallista ja uskonnollista sekamelskaa.

Siis jokaisen työläisäidin pyhän velvollisuus on panna lapsensa kouluun. Se on vapaa kaikille.

Osaston käsityöseura hommaa töitä valmiiksi kovalla kielellä. On ollut vähän puhetta, että myyjäiset tulisi olemaan 31 p. heinäkuuta, mutta ellei silloin, niin varmasti ne on siite 14 p. elokuuta. Joka elää, se näkee.

Jaa! Toverittaren tilaajamäärä täisi ruveta kohoamaan kymmeneentuhanteen. Lykkää tykö! Jospa todella olisi tilaajamäärä 10,000 Toverittaren täyttämässä 10 vuotta, niin eihän sitä turhaan olisi ponnistettu. Pyydän Toverittaren toimituksen peräkaneetissaan tai muuten ilmoit-

tamaan josko kaikki uudet tilaajat ja vuosikerran uudistajat saavat sen kirjusen Erämaassa ja Mailmalla, vaikka tilaukset tuleekin muitten puoluelehtien välityksellä, kuten tavallista. Oikeutta myöten se pitäisi niin olla kustannusyhtiöitten sopimusten perusteella.

Lopetan taas loruni tällä kertaa. — Toverillisesti Annie M.

(Kirjeenne on julaistu kesäk. 15 p:n numerossa. Muuta ei ole tullut. Kirjan "Erämaassa ja Mailmalla" saa jokainen Toverittaren tilaaja, lähettäköön tilauksensa mitä tietä tahansa. — Toim.)

WARREN, OHIO.

Toverittaren lukijakunta varmasti ajattelee, tietäessään kumminkin olevan yllämainittuun paikkaan Amerikassa, että täällä ei varmastiakaan ole yhtään naisia, kun ei ollut pitkään aikaan minkäänlaisia kirjoituksia naisilta Toverittareissa. Mutta, ottia tuota, kyllä meitä Eevan sisaria on sentään täällä koko lauma! Olemme samalla työväenliikkeen mukana kulkevaa joukkoa. Emme ole laakerilla tottuneet lepäämään, vaan käytännössäkin on tehty vointimme mukaan sen liikkeen eteen, joka taistelee nykyistä riistojärjestelmää vastaan olemassaolonsa oikeudella.

Vaikka osastomme onkin ehkä toimintakykyisin osasto alueellamme, niin ei ole osastossamme yhtään selaista alaorgania, jossa ei olisi naiset edustettuna tasapuolisesti miestoveriensä kanssa toimintaohjaksissa. Ja mikä ei olisi niin, sillä sama riistojärjestelmä kiristää työläisnaisia yhtä paljon kuin miestekin. Siitä vapautuminen tapahtuu vaan molempain sukupuolien yhteisellä voitolla ja se vaatii meitä työhön lastemme

ja koko ihmiskunnan hyvinvoinnin puolesta. Se välinpitämättömyys Toveritarta kohtaan tullaan korvaamaan tulevaisuudessa sillä, että muistamme sitä usein kirjoituksilla ja otamme osaa sen levittämiseen. Jokaiseen työläiskotiin Toveritar! se olkoon tunnustukseemme, naiset. Se on avain siihen maailmaan, johon työläisjoukot pyrkivät. Yksinkertaisempikin ymmärtää sen sisältöä.

Ompeluseuran myyjäiset täytyi siirtää keväällä, kun työt paikkakunnalla kävivät huonosti. Mutta nyt kun työt näyttävät alkavan vilkastumaan, niin eiköhän aleta järjestämään eysmyyjäisiä käsitöille pikapuoliin, naiset? Ja ne henkilöt, jotka ovat lupautuneet valmistamaan töitä ompeluseuralle, ja ovat saaneet valmiiksi, voivat jättää työnsä osaston talolla taloudenhoitaja E. Millerille. Hän on seuran valitsema töiden vastaanottaja.

Alfeellamme kiertävä kesäkoulun opettaja S. Loukola saapuu paikkakunnallemme 19 p. elokuuta ja vii-pyy 5 päivää, antaen ohjeita ihanne-lyttö- ja sunnuntaiouluhteavissa.

KAIKILLE TYÖVÄENLEHTIEN LUKIJOILLE!

Tarkastakaa lehtenne osotelappua, jolloin näette milloin tilaus loppuu. Nykyisen kalliin paperi-y. m. kustannuksien takia emme voi lähettää tilatuita lehtiä yhtään yli määrärajan. Alkoon kukaan vanha lehden tilaaja ajatelko että hänen lehteensä lähetetään yli määrärajan, sillä olosuhteet ovat nyt kerta kaikkiaan sillä tavalla ettemme parhaalla tahdollakaan voi uudistamatta lähettää lehteä. Asiamiehet, ottakaa tämä asia huomioon ja uudistakaa tilaajien lehdet ajoissa jottei lehden lähetystä katkaista. — Levitysosasto.

TOVERITTAREN LEVITYS YHDYSVALLOISSA JA CANADASSA

NAISILLE AINOASTAAN:—

Elokuun 1 p. alkaa kautta tämän mantereen yleinen Toverittaren tilaajamäärän kohottaminen. Kohottaminen tapahtuu ainoastaan uusien tilausten hankkimisella ja pitämällä silmällä ettei entiset tilaukset pääse katkeamaan. Toverittaren tilaajien lukumäärä on nykyisin 7,750 ja vakaa aikomus on nostaa tämä luku täyteen 10,000 tai siitä yli. Tämä ryntäys kymmeneen tuhanteen on helppo tehtävä, sillä meidän täytyy muistaa, että kun naiset ottavat jonkun asian omakseen voivat he tehdä suorastaan ihmeitä luontaisella sitkeydellään. Sanomme suoraan ettemme yhtään turvaannu miehiin tässä levitystyössä, sillä NAISSET pitävät kyllä aivan omana asianaan Toverittaren tilaajamäärän kohottamisen. Kaikilla suurilla ja pienillä paikkakunnilla jokainen nainen Toveritarta levittämään, tilaushinta on ainoastaan \$1.50 vuosikerta ja sillä pienellä mitättömällä hinnalla tulee joka viikko lehti kotiin joka kertoo naisten riennoista ei yksistään tässä maassa vaan kaikkialla mailmalla. Lukemattomat ovat ne neuvot ja opastukset joita Toveritar jakaa lukijoilleen jokapäiväisessä perhe-elämässä, kodin osasto, lasten osasto ja monet muut ovat erittäin tervetulleet jokaiselle naiselle olipa hän yksinäinen tai perheenäiti.

Jokaisesta uudesta ja uudistetusta vuosikerran tilauksesta Toverittarelle annetaan levittäjälle ja tilaajalle nykyisen Toverittaren toimittajan tov. Helmi Mattsonin kirjoittama "ERÄMAASSA JA MAILMALLA" niminen 96 sivuinen nykyajan romaani vapaasti. Ne Toverittaren levittäjät jotka eivät halua itselleen mainittua kirjaa (ainoastaan tilaajalle) saavat tavanmukaisen 20 pros. levityspalkkion vai-voistaan. Levitys kestää kaksi kuukautta jolloin tämä lahjakirja annetaan, ja olemme varmat että tämän ajan kulussa nousee painosmäärä 10,000, jolloin Toveritar painetaan punavärillä. NAISSET, TAHDOTTEKO NÄHDÄ LEHTENNE PUNAVÄRILLÄ PAINETTUNA? Vastatkaa levittämällä omaa lehteänne.

Kaikki tilaukset ovat lähetettävät seuraavasti: Keskipiiristä Työmiehen konttoriin, itäpiiristä Raivaajan konttoriin, Canadasta Vapauden konttoriin ja lännellä suoraan Toverittaren konttoriin.

Naiset, työhön kaikkialla, Toveritar 10,000 levityksen aikana. — Toverittaren levitysosasto.